

Ervin
Fritz

KRONIST Ne morem biti drugega kot kronist.
Pišem: variacije na našo témo.
Izpolnjujem naš temperaturni list.
Ugibam, kdo smo in kam gremo.

Beležim si naše bridke postaje.
Kot lev skačem skozi ognjeni obroč.
Delam bridke slovenske duhovne vaje.
V meni in okrog mene noč.

Čisto potihem so me ubili:
malo zgrda in malo zlepa.
Moje življenje je, da se me bog usmili.
V mojem grlu krvava kepa.
Noč, ki so me vanjo pahnili,
je gluha, slovenska in slepa.

KAKO ZASPI
VELIK PESNIK

Velik pesnik zaspi veličastno.
Rôke si da med noge
in zasmrči kot ljudje,
ki jim je smrčanje lastno.

A preden zaspi, mu misel šepeče:
»Treba bo Odisejo končati,
saj te že čakajo Rubajati
in Hernani in Vatikanske ječe.«

In pesnik pokliče (že v snu) Eckermanna:
»Kako? Še nismo spisali Don Kihota?
Po glavi se nam že Felix Krull móta.
Naj ostane njegova zgodba nedokončana?«

Vse te figure ga držijo za vrat.
A še posebej: Karenin s svojimi ušesi,
na rusko verigo pripeti Besi
in Karamazov, najstarejši brat.

Veliki pesnik veličastno smrči,
njegov sen je velik in nepokoren,
njegov sen je kot svet prostoren
in razen njegovega sna na svetu nič ni.

Veliki pesnik bo torej jutri vstal
in nanovo vzpostavil veselje:
njegova volja bo židane volje
postavila svet od vrha do tal.

Veliki pesnik torej mirno spi:
svet je zanj slikanica,
ki iz pesniških sanj v svet pronica,
svet, ki se nam nedoumno godi.

Jutri bo pesnik vse zgodbe končal,
to se pravi, vse zgodbe bo na novo začel.
Breme sveta bo nase vzel
in svet nadaljeval.

POETIKA Rima ni vse.
 Poezija ni vse.
 Razglasi o mobilizaciji so brez rim,
 nagla sodišča ne izrekajo sodb v žlahtni besedi.
 Kaj naj bi rime v veliki nesreči in bedi?
 Kam z rimami, kadar gori Rim?
 Sam Jezus je v čisti prozi izustil:
 »Moj Bog, zakaj si me zapustil?«

VISOKA PESEM Še imaš zapeljive prsi
 in kadar iz kopalnice prideš gola,
 si preprosto več kakor lepa.
 Zrela si.
 V svojem drobnem telesu združuješ vse,
 kar je sad mladosti
 in vse, kar se kaže kot prva,
 komaj vidna sled poznih dni.
 Zrela si.
 Na tvojih ustih so še vsi najini
 prvi poljubi,
 a fina črta ob njih
 kaže trpko sled zrelih let.
 Tvoji slonokoščeni zobje
 mi govorijo o smrti.
 Ob njih si zamišljam tvoj dan:
 odhajaš počasi kakor odtrgani lókvanj.
 Moral bi te poljúbiti na oči
 in to pesem bi moral rimati.
 Poljubim te na oči, a pesmi ne rimam.
 Verjamem, da bo prišla v Sveto pismo
 kot tista Jezusova punčara, Magdalena:
 zaradi velike ljubezni.

PESNIŠKA MOČ Če se dotaknem
 suhe veje,
 ne ozeleni.

Ptički iz blata
mi ne oživijo,
ne odlete.

Če se dotaknem
tvojih prsi,
se ne pomladiš.

Le tako nepopisno
mila postaneš,
to pač.

ZVEČER In potem zaspiš, varno za vekami skrita,
z dehtečimi lici,
napol v klobčič zvita,
le dih ti širi tanki nosnici.
Ko te pogledam, začutiš, da si razkrita
in skriješ dojki, ki ti kot dve kozici
izpod odeje strmita.

GOSPODINJSTVO Nocoj sva kuhala kosilo za jutri,
napravila sva polnjene paprike,
zmleto meso je dišalo in paradižnik,
delala sva in govorila,
bilo je pomembno,
ves čas sva slutila,
da nad nama krožijo zvezde,
slišala sva šum časa, ki je odtekal,
najini telesi sta bili telesni,
sama minljivost,
in ko sva se nenadejano spogledala,
sva se ovedla: to je ljubezen,
najin minljivi čas, najini dnevi.
Bila sva omotično srečna.
Čas, ki je tekal,
je bil najin do dna,
do bolečine in blaženosti.

BRSKANJE Človek težko umre, če ni dokončal svojega dela.
MED PAPIRJI In ko konča svojo knjigo, ga smrt ne straši več tako.
 In ko začne delo na novo, ga znova skrbi,
 da ne bi naključje pustilo delo na pol poti.
 Tako puščamo med rokopisi listke:
 »Mica, če se z menoj kaj zgodi, reci Menartu,
 naj uredi pesmi po temle seznamu.
 Lahko popravlja in spreminja, če se mu zdi,
 a ne brez tvojega in Doklerjevega dovoljenja ...«
 Ko sem včeraj zbiral rokopise in pisma,
 da bi jih skril pred grozečo preiskavo,
 razširil se je namreč glas,
 da bodo Okruške sveta zaplenili,
 sem našel nekaj teh smešnih oporok.
 Smešne so, ko je knjiga napravljena,
 a kmalu, se zdi, bom spet puščal med mapami
 listke s poslednjo voljo.
 Ti pa napravi, kot piše na njih.

**O GRUNTIH V MARIJI REKI, RAZTRESENI GORSKI VASI
 MED ŠEMPAVLOM (SEDAJ PREBOLDOM) IN TRBOVLJAMI,
 GOVORI AVTORJU BREZNIKARJEV TONA, SPOŠTOVAN
 REŠKI KMET**

Tukaj, kjer pijeja,
 še za en štefan lahko daš, če hočeš,
 sem hodil kot paglavec v šolo.
 Tukajle, mož, je bila naša šola.
 Dokler je bilo še kaj gruntov in še kaj otrok,
 smo imeli učitelja.
 Zdaj — kaj boš s šolo, ko ni več otrok,
 pa smo v razred postavili šank.
 Bo še kakih petnájst gruntov. Tóliko. Drugo je šlo.
 Ti ne boš vedel, kak kmet je bil včasih Zavrl.
 Pa Počiválnik.
 Svojčas je imel Počiválnik tu v hribih pet jarmov volov.
 Žvájgar na Žvájgi je bil nor na hosto,
 zdaj mu iz krušne peči žene leska,
 hosta mu je prišla na dom.
 Gre pa vse hitro: streho podere sneg, jablane podivjajo,

brez gospodarjeve roke ne dajo sadu
in brez človeka — v Kládnikov graben poglej —
še studenec presahne.
Kladnik je malo od Péskra naprej. No, tam ni nič več.
Laznik je bil zadnjih pet let sam pri hiši. Sam je umrl.
Pri Jeseníku — ni nič.
Podbregar pa Kóvče in Vřhar — nobenega več.
Pepel, Kralj in Jamšek in pod Jelénčarjevo pečjo Jelénčar:
vse zapuščeno.
Pa kakšen macesen je vozil Jelénčar na žago.
Tudi pri Smrekarju se je zadrlo.
Pečnika v Stiskah je stisnilo.
Veš menda, kje je goljavska Micka?
To je tam, kjer je goljavski Kóvče. Tam ni nobenega več.
In še naprej, notri za Mrzlo dolino, čisto pod Mrzlico,
tam je Šteflák — bil. Pa Igríšnik na Kalu,
temu so že tako Švabi požgali.
Pa tudi Pévčkov ni več.
Na to stran: pri Fojtu, Grmadniku, Štoru,
je tudi vse prazno. Petnájst nas je še, če prešteješ.
Zdaj sicer rinejo z rinežem ceste v dolino,
šempavska gospoda se z luksiji vozi sem gor na lov,
tudi do mene lahko prideš z avtom, a kaj boš:
naš Toni je z mopedom lani... se je ubil.
Náni je doli, v Šempavlu, hodi v fabriko.
Ko škripneva s staro, bo hiša slepa tudi pri nas.

ŠPORTNI Pele je elegantno zatresel mrežo:
DOGODEK gól je določil prvaka sveta.
Satelit je ponesel sliko zadetka
v desetine milijonov domov.

Stotisoč zamaškov šampanjca
je isti trenutek zletelo v strop,
sedemstotisoč stopet onanistov
je ejakuliralo isti hip.

Več kakor tisoč Amerikancev
je hkrati požrlo umetno zobovje,
Standard oil je poskočil na borzi
za blazna dva cela tri.

Sedemnajst Argentinecev, osem Francozov,
dva Italijana in menda en Rus
so od veselja zadavili
lastno mater.

Tritisoč sedemsto Nemcev,
ki so vso zorno mladost
klali po Ukrajini in jim ni bilo nič,
je zadela kap.

Šest ustrelitvenih vodov v Ugandi,
v Čilu in Perziji
je ustrelilo mimo bandita,
še le podčastnik mu je pomagal v smrt.

Rablji vseh varnostnih policij sveta
so za hip v svojih slavnih kletah
nehali žgati
stopala državnih izmečkov.

Slavilcem režima se je utrgala
pesniška nit.
Svet je obstal. Obstale so zvezde.
Človeštvo je doživelo najvišji hip.

POMLAD Nenadoma v deželo je prišla
in brezice že kuštra kuštrav jug,
na strehi vrabci: vsi po dva in dva,
dekliske sobe: polne nežnih muk.
Še mene, zrelega moža, ima,
da bi na zid skrivaj napisal: fuk.

PESEM Kdor palček svoj sesa,
ZA V ČITANKO mu ga vtaknejo mrtvi prasici v rit.

Kdor si tička žuli,
mu ga bo kuzla odgriznila.

Kdor ga bo hlapcu v roke jemal,
ga bo zadel mrtvoud.

Kdor bo ata pa mamu pod kovtrom gledal,
mu bo grahast petelin oči izkopal.

Brez tička, mrtvouden in slep
bo šel po svetu in bo deseti brat.

SONET Nihče si ne upa pomeriti v sredo,
nihče noče povedati, koliko je ura.
V rezervatu za žlahtno besedo
poseda gluhonema kultura

in razglaša: »Razglašati grehe je greh.«
in tarna: »Neubogljive dajo v koprive.«
In molči o kočljivih stvareh,
spoštuje tabuje in nedotakljive.

In če kdo meni, da je ta svet narobe,
obrca zmeneta, ki laja in moti parado
in ga zaklene v kulturniško klet

in spet mirno veže kulturne otrobe
in misli, da je boga za brado,
če komu si upa natisniti — takle sonet.